

Jak psát odborný text

Typy závěrečných prací

- ▶ **Původní dokument** - obsahuje z větší části nové informace
- ▶ **Sumarizační dokument** - shrnuje, uspořádává nebo zobecňuje poznatky převzaté z jiných dokumentů, sumarizací se vytváří nová hodnota.
- ▶ **Kompilační dokument** – opakuje informace převzaté z jiných dokumentů. Informace jsou však přizpůsobeny novému cíli.

Kompilace

Kvalitní

systematické shrnutí
dostupných faktů k
tématu

tvůrčí přístup

výsledkem je přehled
bádání v určité
tematické oblasti

Nekvalitní

spojení převzatých
poznatků bez logické
návaznosti ,
neuspořádaný přehled

nekoncepční přístup

postrádá vyjádření
stanoviska autora

Tip: Při psaní kompilační práce je vhodné srovnávat nejrůznější přístupy k danému tématu a názory (i protichůdné) významných autorů.

Odborný text:

- Co je a není odborný text?
  - Jaké zdroje jsou vhodné pro vědeckou práci?
-

Struktura odborného textu

- Komunikace ve školní třídě a žákovské učení
- „Od lokální k cikánské škole“: homogenizace školní třídy a měnící se role učitele

Struktura odborného textu:

- **IMRAD:** Introduction – Methods – Results – Discussion
  - Jaký problém byl studován? ----- ÚVOD
  - Jak byl problém studován? ----- METODY
  - Co se zjistilo? ----- VÝSLEDKY
  - Co tato zjištění znamenají? ----- DISKUSE
- + **Abstrakt, Klíčová slova, Literatura**

Projekt závěrečné práce

- Kdy a proč jej zpracováváme?
  - Z pohledu čtenáře (potenciálního vedoucího práce)
  - Pro naši další práci na bakalářské práci

- **Struktura dle pokynu děkana:**

- **Autor:**

- **Téma práce ČJ/AJ**

- Vypisuje vedoucí nebo volí student sám

- **CHYBY:**

- téma je z jiného vědního oboru (Podmíněné tresty odnětí svobody u mladistvých)

- téma je příliš široké (Inkluzivní vzdělávání na základní škole)

- téma je příliš úzké (Dopad finanční pomoci na coping u osob zasažených povodní v roce 2002)

- **Klíčová slova**

- Fráze či sousloví, úzce souvisí s a vystihují zkoumané téma

Umberto Eco ve své dnes již klasické monografii „Jak napsat diplomovou práci“ uvádí k výběru tématu práce tyto rady:

- téma odpovídá studovanému oboru a zájmům diplomanta
- prameny nutné pro zpracování tématu jsou dostupné
- zpracovatelnost tématu odpovídá kulturní úrovni diplomanta
- metodologické předpoklady výzkumu odpovídají zkušenosti diplomanta
- **„Kdo chce psát diplomovou či dizertační práci, musí si najít takové téma, které je schopen zpracovat“**

➤ **Osnova:**

➤ **Vymezení řešené problematiky a základních pojmů**

- Proč je téma důležité a zajímavé pro obor?
- Jak je téma začleněno do struktury vědního oboru?
- Jak je téma zastoupeno v odborné literatuře?
- Jaké problémy bude práce objasňovat?
- Základní pojmy – zejm. ty, které jsou obsahem výzkumných problémů

➤ **Shrnutí dosavadního stavu řešení** – rešerše, východiska, formulace výzkumného problému

- Rozdílnost výchozího a požadovaného stavu
- U kvantitativního výzkumu – konkrétní výzkumný problém, popř. hypotézy

- **Cíl práce**

- Co je smyslem úsilí, musí být adekvátní

- **Pracovní postup** – metody a techniky sběru dat

- Volba výzkumné strategie – kvalitativní nebo kvantitativní
- Je závislá na povaze sledovaného jevu a formulaci výzkumného problému

- **Předpokládané využití výsledků**

- **Časový harmonogram**

- **Anotace projektu – do ISu**

- **Seznam literatury**

Anotace

stručně charakterizuje obsah dokumentu (a popř. informuje o autorovi, zaměření, vědecké nebo umělecké hodnotě dokumentu)

- **bibliografická citace publikace + klíčová slova.**
- Cílem textu je nastínit řešenou problematiku (ne popsat závěry - srov. abstrakt)
- Délka anotace je zpravidla 5 - 10 řádků.
- Většinou se uvádí ve dvou jazycích.
- Je vložena v ISu

Abstrakt

- Abstrakt si přečte každý, kdo práci otevře!
- Na začátku práce, popř. samostatně
- Obsahuje:
  - Zkoumaný problém
  - metodologii
  - výsledky a závěry.
- zpravidla 150 – 250 slov.

Struktura práce

Z formálního hlediska

vstupní oddíl (např. obálka, titulní list, abstrakt, poděkování, a klíčová slova)

hlavní oddíl (úvod, jádro práce, závěr, soupis bibliografických citací, přílohy)

koncový oddíl (např. rejstříky, resumé)

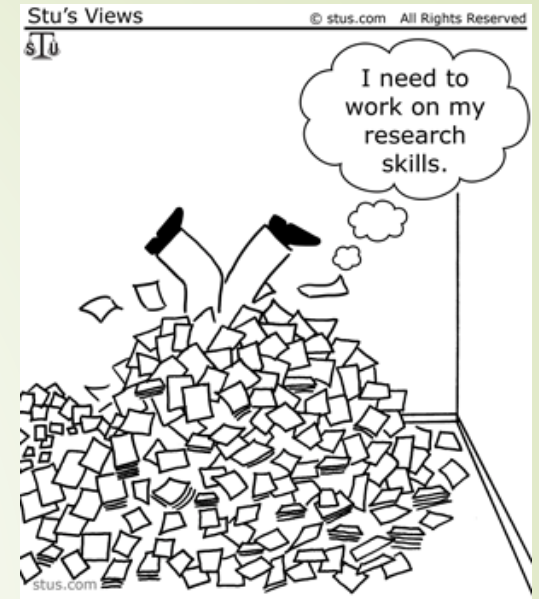
Úvod (1)

- Vyložit podstatu problému
  - Zhodnotit dosavadní literaturu
  - Popsat metodu výzkumu
  - Uvést základní výsledky
  - Konstatovat závěry
-
- Jedna z nejtěžších částí
  - Nenechávejte čtenáře na pochybách. Bakalářská práce není detektivka.

Teoretická část

- Aktuální poznatky ke zkoumané oblasti
- Relevantní aktuální literatura
- Adekvátní šíře, nezačínajte „od Adama“
  - Např. kapitola:
    - *Speciální pedagogika* nebo *Mentální postižení* v práci věnující se zaměstnávání dospělých osob s mentálním postižením v chráněných dílnách

Výzkumná část

- Struktura výzkumné části závisí na zkoumaném problému a zvolené strategii výzkumu.
- **Společné části** (nikoli podkapitoly apod.):
  - Téma
  - Výzkumný problém
  - Výzkumné otázky
  - Volba výzkumné strategie
  - Techniky sběru dat
  - Zkoumaný soubor a způsob jeho výběru

Kvalitativní

Popis dat

Analýza dat

Reflexe role
výzkumníka

Kvantitativní

Formulace
hypotéz

Konceptualizace
a
operacionalizace

Vyhodnocení
hypotéz

Limity výzkumu
Závěr a diskuse

Limity výzkumu

- Nezbytná součást výzkumné části práce
- Výzkumná skepse
- Role výzkumníka
- Omezení studie plynoucí z redukce populace na vzorek/kontinua na časový bod/počtu proměnných
- ...

Závěr

- Stručné shrnutí práce a hodnocení jejich výsledků.
- Lze zahrnout podněty pro další výzkum či návrhy na zlepšení metodologie.
- Chyba:
  - volné navázání na myšlenky hlavního textu
  - pokud závěr s textem nesouvisí

Vyhledávání vhodných zdrojů (1)

► Tištěné

- Ve studovně PdF MU, FF MU, FSS MU
  - **ALEPH**
- Národní knihovna v Praze
<http://www.nkp.cz/>
- Moravská zemská knihovna
<http://www.mzk.cz>

► Elektronické časopisy s přístupným archivem

- Studia Paedagogica
- Orbis Scholae
- Pedagogická orientace
- Časopis Komenský
- Sociální pedagogika
- E-pedagogium

- Sociologický časopis
- Sociální práce
- Andragogika
- Andragogická revue
- Biograf
- Life-long learning

Vyhledávání vhodných zdrojů (2)

► Internetové vyhledávače:

- Google Scholar

- Katalogy v knihovně PdF MU:

  - <http://katedry.ped.muni.cz/knihovna>

  - EBSCO

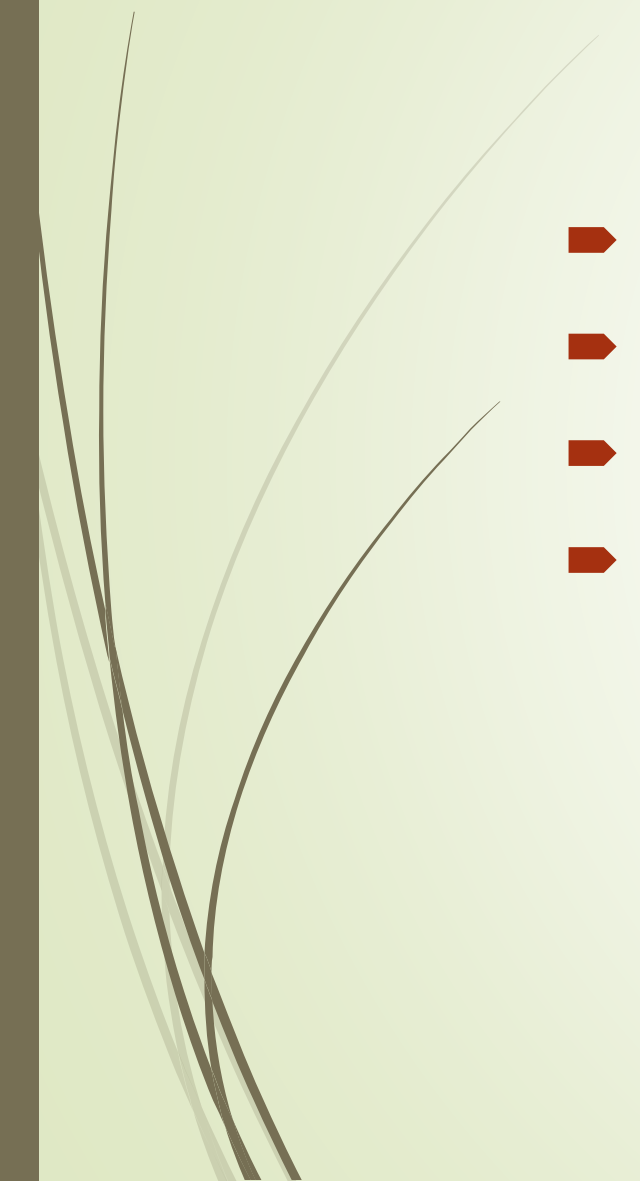
  - ERIC

  - Science Direct

- **IS MUNI** – archiv závěrečných prací (ALE BP a DP nevhodné jako primární zdroj, naleznete však disertační a habilitační práce)

Proč citovat?

- Navázání na předchozí výzkum
  - Potvrzení vlastní argumentace
  - Kontrola původu textu
  - Rozšíření obzorů čtenáře
-

Kdy citovat?

- ▶ Necitují se obecně známá fakta (př. V ČR byla povodeň v roce 1997 a 2002)
- ▶ Pokud si nejme jisti, citujeme
- ▶ Šanderová (2005) doporučuje citovat *každý převzatý zdroj*.

Jak citovat?

- ▶ Pokyn děkana č. 1/2010 (brzy bude č. ?/2015) K realizaci závěrečných (bakalářských, diplomových, rigorózních) prací
  - ▶ Dostupné z: http://is.muni.cz/do/ped/VPAN/pokdek/Pokyn_dekana_c._1-2010__2_.pdf
- ▶ Citační norma ČSN ISO 690
  - ▶ Dostupné z: <http://www.citace.com/download/CSN-ISO-690.pdf>

Citace mimo normu

► **Závěrečné práce**

- Tvůrce. Název. Vedlejší názvy. Místo vytvoření, rok vytvoření. Rozsah. Druh práce. Název školy.

- ALE. V práci pokud možno necitujeme jiné bakalářské a diplomové práce.

► **Zákony a vyhlášky**

- ČESKO. Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 39, s. 5388-5419. Dostupný také z:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1998/sb039-98.pdf>. ISSN 1211-1244.

► **Slovníková hesla**

- Sociálně patologické jevy. In: *ABZ.cz: slovník cizích slov* [on-line]. Radek Kučera & daughter, 2005. [cit. 15.5.2012]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/socialne-patologicke-jevy>

- ALE. Není to vhodný zdroj vědeckých informací do závěrečné práce

Pravopisná úskalí

➤ Uvozovky

- „Prosím?“

➤ Číslovky

- 18ti jamkové hřiště   18jamkové hřiště
- od 15-ti let   od 15 let
- 3-tí místo   3. místo

➤ Procenta

- 5 % = 5 procent   5% = pětiprocentní

➤ další:

- Spousta, Vladimír (ed.). *Vádemekum autora odborné a vědecké práce*. Brno: MU, 2000. ISBN 80-210-2387-2, str. 107-120
- Čmejrková, S., Daneš, F., Světlá, J. *Jak napsat odborný text*. Praha: Leda, 1999. ISBN 80-85927-69-1, str. 240-247.

Chyby v odborném textu

- ▶ Přehnaná snaha o vědecký sloh na nesprávném místě
  - ▶ *Samotná data budu z textu získávat skrze perspektivu relevance ke zvoleným výzkumným otázkám.*
- ▶ Retorický či přehnaně literární sloh (X čtivost a plasticita textu)
- ▶ Mlácení prázdné slámy, klišé

Kritéria hodnocení bakalářské práce (pokyn děkana)

- ▶ Téma a název práce
- ▶ Cíl práce
- ▶ Struktura práce
- ▶ Metodologie
- ▶ Odborné obsahové hodnocení
- ▶ Naplnění cílů práce
- ▶ Originalita
- ▶ Jazyková úroveň a stylistika
- ▶ Korektnost citací a práce se zdroji
- ▶ Rozsah práce (BC min. 45 normostran)

Doporučené texty:

- ▶ Šedřová, K., & Švařiček, R. (2013). Jak psát kvalitativně orientované výzkumné studie. *Kvalita v kvalitativním výzkumu. Pedagogická orientace*, 23(4), 478–510. DOI: <http://dx.doi.org/10.5817/PedOr2013-4-478>
- ▶ Mareš, J., & Vlčková, K. (2013). K metodologickým standardům kvantitativních studií v pedagogice: Jak psát o výzkumných zjištěních? *Pedagogická orientace*, 23(4), 455–477. DOI: <http://dx.doi.org/10.5817/PedOr2013-4-455>